

többieket is elismerte a magyar irodalomtudomány. A csatabárdokat elásták, az irodalom és élet halad tovább az új úton. Hogy az elismerés csak harcok után jutott a fiatalok osztályrészéül, az természetes. Az akadémia, a hivatalos irodalmi társaságok természetüknél fogva konzervatívok. Ezt hibáztatni botor dolog. Az irodalomtudomány nemcsak a múlt kell látnia, hanem a jövőt és a multat egyaránt. Nem szentesíthet minden irodalmi divatot. Sokan törnek pálcát az irodalomtudomány felett emiatt. Tévedés ez, amelybe igen sok íróember beleesik. Horváth János 1910-ben, Alszegehy Zsolt 1921-ben, Császár Elemér, Riedl, Zolnai Béla mind jóval előbb elismerték már és szentesítették Adyék stílusforradalmát.

Az idő halad, az élet megújul és új problémákat hoz, amelyek az irodalomban jelentkeznek. Az ifjúság halad az étellel és az irodalom új csapásának az irodalomtudományban is új irány felel meg.

BOGNÁR JÓZSEF

FALUSI LEVÉL

A magány, a csönd termékenyít. Természeti törvény, hogy a gondolatoknak a tudatalatti tevényben kell érniök. És ha az ember, aki városi élet ritmusába behajszolt idegekkel falura megy pihenni, ha a lelke átvette a rusztikus csönd lágy, mélyebb ütemét, új muzsikák zsonganak fel és nagyon sok dolgot egész más szemmel lát. Talán tisztább szemmel.

E sorok írója két dunamenti községet vall szülőfalujának. Doroszlovót és Bogojevót. Az egyikben nagyszülei éltek és rokonai éldegélnek, a másik pedig születési helye. Mind a két község lakossága túlnyomóan magyarajkú. Az egyikben sok a szláv elem, tutajos tótok kötöttek ki sokszor egy egész életre a nagy folyó bogojevói partján. A másikban még most is él a „német” kocsmá és a elnevezés, bár a doroszlovói „németek” maguk sem tudnak Hitler nyelvén, gyermekeik a szomszéd Szrpszki Mileticsen, Karavukovón és Odsacin tanulják meg a német szót. Van azonban francia vér is bennük. Elszász-Lotharingiai német telepések hozták magukkal annakidején. Doroszlovó gazdagabb, ott harmonikusabb az élet, a germán elem összetartási érzéke jobban érvényesül Bogojevóban több a romantika. Több a verekedés, több a lopás, talán mert szegényebbek és többet szenvednek itt az emberek.

A népviselet hasonlít a Kalocsa-környékihez. A leányok — milyen üdearcúak — a szivárvány minden színét magukon hordják. És a zsemükben is ezerfényű tűz ég. Az erkölcsök itt szigorúbbak. Tisztelik az anyaságot és a természet titkait. Az asszonyok és lányok hat-hét-nyolc szoknyát viselnek. Itt titok és tisztelendő a női-

ség. A férfiak testhez álló könnyű bársonyban járnak. Egyszerűen, a gazdagabbja csizmában.

Általában városi ember szemében irigylendő a nyugalmuk. A paraszt nem egy napra dolgozik és nem dinárért. Egy egész évig tart egy munka. Ha vesszük a szőlőtermelést, vagy a trágyázást, hát 15-20 évre kell előre számítani. És a természet alaposan próbára teszi ezeknek az embereknek a türelmét. A jégverés, a szárazság, az árvíz és a fagy sokszor egész évre visszadobja a földmunkást, — kimondhatjuk bátran, az igazi falusi nem haragszik meg érte, sőt büszke rá — a parasztra. De azért bíznak az emberek, ismétlem, nyugodtak. Idegeiket nem tépte össze a géplármás város. Este, ha befordul a kapun a tengerivel megrakott szekér a fáradt szelid lovakkal, a kaputnyitó asszony szívét váratlanul megdobogtatja az öröm, meleg hangon hívja az urát vacsorához. Nem számolnak a tengeri árával. Örülnek a nagy kocsi piros, egészséges kukoricának.

Az igazi titkok könnyebben megoldódnak ebben a falusi erjedő élettől dús, termékeny csöndben. A paraszt közelebb áll az Istenhez. A templom, a vasárnapi misztérium vigasztalás, enyhülés számára. Különösen ahol jó, megértő plébános van. Ennek óriási fontossága van.

Itt nincsen dzsungel az emberi lélekben. Nincsenek visszafojtott energiák. Nincsenek tomboló, megőrült, kisiklott vágyak. Itt tizenhétéves korában megnősül a gyerek, tizenhatéves korában férjhezmegy a lány, anélkül, hogy olyan városiasan, lélektani problémákkal viviszekcióval olyan nagy fenekét kerítenének néki. Itt egyszerű a szerelem, mint a cseresznyefák virágzása, mint a tavaszi mezők megejtő susogása. A lányok szemé nyugodt kék, az ég kékjéhez hasonlóan sárga tavaszi reggelen. És énekel a bácskai misztrállal. A termése azután szintén dús, gazdag és makkegészséges. Itt tele vannak a faluk áldott, várandós, fiatal anyákkal, az elemi iskolák pedig ragyogószemű gyermekekkel.

Tudom, és láttam, hogy a faluban is nagyon sok baj van. A napszámosok nagy utakra mennek fekete kenyérral és vékony szalonnával, hogy hetek múlva térjenek haza, amikor a csekély bérből az utiköltség megfizetése után alig marad más, mint a kenyérré, sóra, petróleumra és ecetre való. Cukrot nem igen fogyasztanak. Amerikába már nem mehetnek, de onnét jönnek.

A nyugalomban, a higgadtságban; az egészséges parasztban van az erő.

A falu a rezervoár. A kultura, a civilizáció a városokban virágzik. De talán itt a gyökere. A falu adja a tavaszi nedveket. Nagyon sok lángész bölcsője ringott falusi gerendás szobában, hol egyszerű asszony dúdolt feje felett szépenszárnyaló esti dalt.

Tegnap láttam egy bolondnak tartott parasztfiút. A második elemibe jár. Izeg-mozog, nem találja helyét. És zseni. Példákat, amelyekhez az én első fokú egyenletet lassan feledgető tudásom csak

ceruzával tudott megfejteni, ő kapásból oldotta meg. Es repülőgépet szerkeszt a gumipuska szárából. Senki sem magyarázza neki

Ha mosolyognak is a falusi félszegségén önök városiak, higgyék meg, ők hozzák magukkal a fejlődéshez a legtöbb, sőt a legjobb élesztők egyikét.

DUNA ORBÁN

Az egyetemi ifjúság munkája a falu művelődésében

Ma az ifjúság a társadalom és gazdaság ijesztő, szinte forradalmi evolúciójában hatványozott szerepet kapott. A tegnapi élet meghatározott formái és szabályai a ma hatalmas és sokszor ugrás-szerű iramában gyengének vagy legalább is hézagossáknak mutatkoznak. Úgy szellemi, mint az anyagi kultúra új útakat tör magának s törvényei új világszemléleteknek adnak helyet, illetőleg a most korlátot nem tűrőn kirobbanó életfelfogások új törvényeket követelnek. Az új életmeglátásoknak az emberi élet boldogulásával, békéjével és haladásával való összhangba hozása az ifjúság feladata. A gazdasági élet nem mindenben követheti természetes fejlődését. A megszorult hitelműveletek, a fogyasztó és termelőképeség teljes aránytalansága, a vármhatárok kínai falai súlyos csapás a gazdasági érvényesülésre és haladásra. Az azelőtt lerombolhatatlannak hitt társadalmi válaszfalak csökkennek s új társadalmi osztályok keletkeznek (erre vall a franciáknál a Renaudel-féle neoszocializmus). Az élet folyik tovább, megállítani nem lehet. A tegnap szemével nézve talán érthetetlen mai viszonyokat és elveket megérteni, irányítani, megérteni és alkalmazni a mai ifjúság nehéz, nagyon nehéz feladata. Feladata önmagával és az étellel szemben. S hogy ezt teljesíthesse a múltnál sokkal átfogóbb meglátásokkal, mindent értékelő képességgel kell bírnia. De hogy ezt az átfogóbb ételszemléletét erőteljesen közös véleményben tárhassa, szükséges az ifjúság egységbe tömörülése. Az így kialakult egységes véleményben az ifjúság minden rétegének, minden világszemléletet képviselő tagjának gondolata benne kell, hogy legyen.

Ezért az egyetemi ifjúságnak összeköttetést és együttműködést kell keresnie a falu fiatalságával. Az egyetemi ifjúság az élet számtalan oldalából csak pár oldalt képvisel tapasztalataival és tudásával, míg ott sorakozik a föld őseréjét kitermelő és az élet értékét és érthetőségét a földbevetett hittel s a természet nagy szeretetével gazdagító (vagy gazdagítható) földművesifjúság és a termelési eszközöket előállító iparosság. Szükséges közöttük a harmónia, hogy az élet valóságát és megnyilvánulásait tárgyilagosan, komolyan értékelhessék. Ez a harmónia pedig csak azáltal érhető el, ha a felsőiskolákat